Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2023-0076

(prof. mr. M.L. Hendrikse, voorzitter, mr. dr. S.O.H. Bakkerus, mr. S.W.A. Kelterman, leden en mr. A.M.S. Westenbrink, secretaris)

Klacht ontvangen op	15 februari 2022
Ingediend door	De consument
Tegen	Coöperatieve Rabobank U.A gevestigd te Utrecht, verder te noemen de bank
Datum uitspraak	27 januari 2023
Aard uitspraak	Niet-bindend advies
Uitkomst	Vordering gedeeltelijk toegewezen

Samenvatting

In 2009 hebben de grootouders van de consument hem onder bewind een bedrag geschonken. Het geschonken geldbedrag is bij de bank gestort op een spaarrekening met een J-blokkade ten name van de consument. In 2017 hebben de grootouders de schenking herroepen en de bank verzocht om het geschonken bedrag te storten naar een bankrekening van de grootouders. De consument klaagt dat de bank toerekenbaar tekort is geschoten tegenover de consument door gehoor te geven aan het verzoek van de grootouders. De commissie overweegt dat door de herroeping van de schenking door de grootouders de onderbewindstelling eindigt. Dat betekent ook dat de grootouders geen bewindvoerders meer zijn en dat zij niet meer over het banktegoed kunnen beschikken. Wat voor de grootouders resteert, is een vordering van de grootouders op de consument tot terugbetaling van het bedrag. En die vordering moeten zij in een procedure bij de rechter geldend maken. Het voorgaande betekent dat de bank het verzoek van de grootouders om de spaarrekening van de consument op te heffen en het saldo naar een bankrekening van de grootouders over te boeken niet had mogen uitvoeren. De commissie concludeert dat de bank toerekenbaar tekort is geschoten tegenover de consument. Dit heeft tot gevolg dat de bank gehouden is om een bankrekening op naam van de consument te openen en daarop een bedrag te storten ter grootte van € 2.977,16 met de misgelopen spaarrente vanaf [datum 1] 2017. De vordering van de consument wordt gedeeltelijk toegewezen.

1. Procedure

1.1 De commissie beslist op basis van haar reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat om: 1) het klachtformulier van de consument; 2) het verweerschrift van de bank; 3) de aanvullende reacties van de bank en 5) de aanvullende reacties van de consument.

1.2 Partijen zijn opgeroepen voor een hoorzitting op 3 juni 2022. Op de hoorzitting was de consument aanwezig, samen met zijn vader de heer [naam 1]. De bank werd vertegenwoordigd door mevrouw mr. M. van den Broek, advocaat, kantoorhoudende te Leiden.

1.3 Partijen zijn tevens opgeroepen voor een digitale hoorzitting op 7 september 2022. De vader van de consument de heer [naam 1] nam deel aan de hoorzitting, samen met de vertegenwoordiger van de consument mr. W.G.M.M. Gerbrands, advocaat, kantoorhoudende te Roermond. Namens de bank namen deel mr. [naam 2] en de vertegenwoordiger van de bank, mr. M. van den Broek, advocaat, kantoorhoudende te Leiden.

1.4 De consument heeft gekozen voor een niet-bindend advies. Dit betekent dat partijen elkaar niet aan de uitspraak kunnen houden.

1.5 Na de eerste hoorzitting is de enkelvoudige commissie uitgebreid met de leden mr. dr. S.O.H. Bakkerus en mr. S.W.A. Kelterman naar een meervoudige commissie. Partijen zijn hierover geïnformeerd.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 In december 2009 hebben de grootouders van de consument (hierna: de grootouders) een bedrag geschonken aan de consument, die op dat moment nog minderjarig was. Het bedrag dat de consument door de schenking heeft verkregen is onder bewind gesteld waarbij de grootouders de bewindvoerders waren. De kantonrechter heeft daartoe op [datum 2] 2009 een machtiging afgegeven inzake minderjarigenbewind. Het geschonken geldbedrag is bij de bank gestort op een spaarrekening met een J-blokkade (hierna: de spaarrekening) ten name van de consument.

2.2 In 2017 hebben de grootouders de bank bericht dat zij de schenking wilden herroepen en hebben zij haar verzocht om de spaarrekening van de consument op te heffen en het saldo over te boeken naar een bankrekening van de grootouders. De bank heeft aan dit verzoek gehoor gegeven. Op [datum 1] 2017 hebben de grootouders en de bank het formulier ‘verzoekformulier opheffing’ van de bank ondertekend.

2.3 Nadat de consument 18 jaar was geworden, heeft hij de bank in november 2021 verzocht het saldo van de spaarrekening naar een andere spaarrekening over te boeken. De bank heeft de consument toen laten weten dat de spaarrekening was opgeheven en het saldo naar een bankrekening van de grootouders is overgeboekt.

2.4 De consument heeft zich hierover beklaagd bij de bank en verzocht het saldo op de spaarrekening met wettelijke rente alsnog naar hem over te maken. Partijen zijn er niet in geslaagd om tot een vergelijk te komen. Dit heeft tot een klacht bij Kifid geleid.

De klacht en vordering

2.5 De consument vordert een vergoeding van € 2.977,16, vermeerderd met wettelijke rente hierover vanaf [datum 1] 2017. Hij voert ter onderbouwing van zijn vordering aan dat de bank de opheffing van de spaarrekening en de overboeking van het saldo niet had mogen uitvoeren zonder toestemming van zijn ouders (hierna: de ouders) als zijn wettelijke vertegenwoordigers of van de kantonrechter. Door toch gehoor te geven aan het verzoek van de grootouders van de consument heeft de bank onrechtmatig gehandeld. Het volgende vindt de consument hiervoor onder meer van belang.

2.6 In de beschikking van de kantonrechter van [datum 2] 2009 stelt de kantonrechter het belang van de minderjarige voorop. Voor alle handelingen die strijdig (kunnen) zijn met het belang van de minderjarige dient er vooraf een machtiging door de kantonrechter te worden verleend. Volgens de beschikking dienen de gelden te worden gestort op een spaarrekening ten name van de consument met een BEM-clausule. De BEM-clausule wordt gedefinieerd als een geblokkeerde bankrekening op naam van een kind jonger dan 18 jaar. De wettelijke vertegenwoordiger van het kind kan alleen met toestemming van de kantonrechter geld hiervan opnemen. De consument is daarom van mening dat als de wettelijke vertegenwoordigers van een minderjarig kind van tevoren een machtiging van de kantonrechter nodig hebben, dit zeker geldt voor grootouders die slechts als bewindvoerder mogen beschikken over één enkele bankrekening van de minderjarige.

2.7 Waarom de bank nog wel beschikt over documenten uit 2009 en waarom zij andere documenten inmiddels met het verstrijken van de bewaarplicht als argument heeft vernietigd, maakt de bank niet duidelijk. Als het beleid van de bank inderdaad is om klantgegevens niet langer dan strikt noodzakelijk te bewaren, is het onbegrijpelijk dat de bank willekeur betracht in het wel of niet bewaren van de documenten. In het Privacy Statement van de bank van juli 2021 is bepaald dat in de meeste gevallen de gegevens 7 jaar na het einde van de overeenkomst of relatie met de bank worden bewaard. De bank geeft in haar beleidsstukken een andere uitleg aan de bewaartermijn dan in deze procedure. De bank dient zich te houden aan de bewaartermijn van 7 jaar na het einde van de overeenkomst. De bank geeft aan dat ook na de door haar gestelde bewaartermijn van 7 jaar belangrijke documenten niet altijd worden vernietigd. Op basis van welke uitgangspunten de bank de keuze maakt documenten te kwalificeren als belangrijk en welke niet, is evenmin te begrijpen. Over essentiële documenten waaruit bleek dat er toestemming van de ouders van de consument dan wel de kantonrechter gegeven moest worden, beschikt de bank niet meer. Nu deze documenten niet meer in de bankadministratie aanwezig zijn, dienen de gevolgen daarvan voor rekening en risico van de bank te komen.

Het verweer

2.8 De bank heeft de volgende verweren gevoerd.

2.9 De bank heeft conform de stukken van de notaris én conform de wensen van alle betrokkenen gehandeld door gehoor te geven aan het verzoek van de grootouders om het saldo op de betaalrekeningen over te boeken. Onjuist is de stelling dat de bank de door de grootouders verzochte onttrekkingen van de rekening niet mocht toestaan.

2.10 De consument heeft een brief overgelegd van de ouders aan de rechtbank van Roermond. Deze brief is bij de rechtbank ontvangen op [datum 3] 2009. Uit deze brief blijkt dat de ouders voor en namens de consument de schenking wensten te accepteren conform de concept schenkingsakte die bij deze brief was gevoegd. Met de brief hebben de ouders de kantonrechter verzocht om de machtiging te verlenen voor het accepteren van de schenking voor en namens de consument voor 2009 en toekomstige jaren, voor zover ze zouden plaatsvinden onder gelijke bepalingen als in de conceptakte. Anders dan de consument in deze procedure suggereert, waren de ouders van de consument blijkens deze genoemde stukken wel degelijk op de hoogte van de bijzondere bepalingen die golden bij de schenking. Uit de brief van [datum 3] 2009 volgt dat de ouders de kantonrechter expliciet hebben verzocht om de machtiging voor het accepteren van de schenking voor en namens hun kinderen te verlenen.

2.11 Een voorafgaande machtiging was conform de beschikking van de kantonrechter enkel nodig voor het jaarlijks doen van schenkingen. Er hebben nadien geen schenkingen meer plaatsgevonden. De stelling van de consument dat voor alle handelingen die strijdig (kunnen) zijn met het belang van de kinderen vooraf machtiging van de kantonrechter benodigd was, volgt niet uit de beschikking van de kantonrechter.

2.12 Door de constructie is de beschikkingsbevoegdheid over het geschonken bedrag feitelijk overgegaan van de ouders op de grootouders. Er is geen enkele grond om aan te nemen dat de grootouders (aanvullend) een voorafgaande machtiging van de kantonrechter nodig hadden om te beschikken over het onderbewindgestelde vermogen. Voor zover er al een machtiging was vereist, is die vooraf gegeven met de beschikking van de kantonrechter.

2.13 Voor de bank was het voldoende dat de grootouders op grond van de door de kantonrechter verleende machtiging beschikkingsbevoegd waren over het vermogen op de spaarrekening. Het is niet de taak van de bank om te oordelen of de wijze waarop door de grootouders uitvoering werd gegeven aan de beschikkings-bevoegdheid mogelijk in strijd was met het belang van de consument.

2.14 Ook in het geval dat er wél een machtiging nodig was geweest om de schenking te herroepen en/of de bank de opdracht te geven om de onderbewindgestelde gelden over te boeken naar hun eigen rekening, zou de schenking zijn herroepen en de gelden zijn overgeboekt. De kantonrechter zou de verzochte machtiging naar alle waarschijnlijkheid hebben verleend. Door het ontbreken van de machtiging, heeft de consument dus geen schade geleden.

2.15 Op basis van de stukken die inmiddels beschikbaar zijn, kan dus worden geconcludeerd dat in 2009 de wens van alle betrokken partijen was om de schenking onder de voorwaarden uit de conceptakte te verrichten c.q. te accepteren. Uitwerking van die voorwaarden was dat de grootouders het recht hadden om de schenking te herroepen en dat zij (door hun beschikkingsbevoegdheid over het onderbewindgestelde) ook het recht hadden om zelf een betaalopdracht aan de bank te verstrekken, waaraan de bank vervolgens gehoor diende te geven. De bank vindt het daarom opmerkelijk dat de consument onderhavige procedure is gestart over handelingen van zijn grootouders die voorzienbaar en blijkbaar ook door hen gewenst waren.

2.16 Dat de bank vele jaren nadat de bancaire relatie met de consument is beëindigd, de originele overeenkomsten niet meer heeft, is spijtig, maar maakt voor de uitkomst van dit geschil geen verschil, gelet op hetgeen de bank hierboven heeft opgemerkt.

2.17 Uit lid 3 van artikel 2:10 BW volgt dat er een bewaartermijn van ten minste zeven jaar geldt die begint te lopen op het moment dat de documenten worden vervaardigd. De bank meent dat er telkens (mede op grond van de AVG) een afweging moet worden gemaakt of bepaalde documenten bewaard moeten blijven en voor welke periode. Indien er gegronde redenen zijn om bepaalde documenten te bewaren, zoals het feit dat de bewaartermijn uit artikel 2:10 lid 3 BW nog niet is verstreken, omdat er sprake is van een lopende overeenkomst of indien om een andere reden redelijkerwijs kan worden verwacht dat de documenten in de toekomst noodzakelijk zijn, kan de bank beslissen om de documenten te bewaren. De bank moet echter telkens bij die afweging ook de AVG in ogenschouw nemen. Indien er geen gegronde redenen zijn om bepaalde documenten (met daarin persoonsgegevens) te bewaren, dan dient de bank deze documenten te vernietigen. De spaarrekening is in 2009 geopend en in 2017 opgeheven. Er was sprake van een zeer eenvoudige klantrelatie. De bewaartermijn op grond van artikel 2:10 lid 3 BW was in 2016 verstreken, er was na het opheffen van de rekening in 2017 geen actieve klantrelatie meer en er was geen enkele aanleiding om aan te nemen dat de bank de documenten uit 2009 ooit nog nodig zou hebben. Van de bank kon niet worden verwacht dat zij ten tijde van de start van de interne klachten-procedure in november 2021 alle documenten met betrekking tot de (reeds beëindigde) klantrelatie nog in de bankadministratie aanwezig zou hebben.

2.18 In het Privacy Statement wordt ook genoemd dat de gegevens niet langer dan nodig worden bewaard voor de doelen waarvoor ze zijn verzameld. Bovendien verwijst de consument naar een Privacy Statement uit 2022.

Het Privacy Statement is in de afgelopen jaren meerdere malen gewijzigd. In onderhavig geval heeft de bank de documenten met betrekking tot de schenking ontvangen met als doel het openen van de rekening en het vaststellen van de beschikkingsbevoegdheid over de rekening. Met een procedure als deze, had de bank geen rekening hoeven houden. Het was dus niet nodig om de stukken tot zeven jaar na het einde van de klantrelatie te bewaren. De bank meent dat de consument geen rechten kan ontlenen aan bepalingen uit een Privacy Statement. Het artikel uit het Privacy Statement leidt er bovendien niet toe dat de gevolgen van het ontbreken van die documenten dan voor rekening en risico van de bank komen. De bank fungeert immers niet als archiefkast voor haar klanten.

2.19 Het gaat hier om documenten die door de grootouders van de consument zijn verstrekt en die de consument ook in zijn bezit heeft of heeft gehad. Dit zijn wezenlijk andere documenten dan waarover het gaat in andere procedures bij het Kifid over de bewaarplicht uit artikel 2:10 BW. In die andere procedures gaat het immers om documenten die afkomstig zijn van de bank of waar de bank partij bij was. Daar is in dit geval geen sprake van. De bank is van mening dat, voor zover een partij die documenten dient aan te leveren, dit enkel de consument kan zijn.

3. De beoordeling

3.1 De klacht van de consument komt er in feite op neer dat de bank toerekenbaar tekort is geschoten tegenover de consument door op verzoek van de grootouders de spaar-rekening van de consument te beëindigen en het saldo vervolgens over te maken naar een bankrekening van de grootouders zonder toestemming van de wettelijke vertegenwoordigers van de consument of van de kantonrechter. De bank stelt dat op basis van de concept-schenkingsakte de grootouders het recht hadden de schenking te herroepen en dat zij ook het recht hadden zelf een betaalopdracht aan de bank te geven omdat zij beschikkingsbevoegd waren over het onderbewindgestelde. Die betaalopdracht moest de bank dan ook uitvoeren.

3.2 Op basis van de door de consument overgelegde concept-schenkingsakte en de beschikking van de kantonrechter overweegt de commissie als volgt. De grootouders hebben in 2017 de schenking aan de consument herroepen. Door de herroeping van een schenking ontstaat voor de begiftigde een verplichting het ontvangen bedrag terug te betalen. Deze herroeping heeft ook als gevolg dat de onderbewindstelling van het geschonken bedrag eindigt. De grootouders zijn in dit geval dus geen bewindvoerder meer en zij kunnen niet meer over het banktegoed beschikken. Bij gebrek aan nadere informatie is het naar het oordeel van de commissie aannemelijk dat de J-blokkade op de spaarrekening was gekoppeld aan het bewind. Omdat het bewind is geëindigd door de herroeping van de schenking, is ook de J-blokkade op de spaarrekening komen te vervallen.

Wat de grootouders resteert, is een vordering op de consument tot terugbetaling van het bedrag, die zij zo nodig in een procedure bij de rechter geldend moeten maken.

3.3 Uit het voorgaande volgt dat de bank het verzoek van de grootouders om de spaarrekening van de consument op te heffen en het saldo over te boeken naar een bankrekening van de grootouders niet had mogen uitvoeren. De bank is toerekenbaar tekort geschoten tegenover de consument doordat zij het verzoek van de grootouders heeft uitgevoerd, de spaarrekening heeft beëindigd en het saldo heeft overgemaakt naar de bankrekening van de grootouders. Dit heeft tot gevolg dat de bank gehouden is om een bankrekening op naam van de consument te openen en daarop een bedrag te storten ter grootte van € 2.977,16. Als gevolg van het herstel van de spaarrekening, heeft de consument ook recht op de misgelopen spaarrente vanaf [datum 1] 2017.

4. De beslissing

De commissie beslist dat de bank een bankrekening op naam van de consument dient te openen en daarop een bedrag stort ter grootte van € 2.977,16 met de misgelopen spaarrente vanaf [datum 1] 2017, binnen vier weken nadat deze beslissing aan partijen is verstuurd.

Deze uitspraak is een niet-bindend advies. Tegen deze uitspraak staat geen beroep open bij de Commissie van Beroep Kifid. U kunt de zaak nog wel aan de rechter voorleggen.

Binnen 2 weken na de verzenddatum van deze uitspraak kunt u een schriftelijk verzoek indienen tot herstel van een overduidelijke vergissing in de uitspraak zoals een schrijffout, een verkeerde naam/datum of een rekenfout. De beslissing van de geschillencommissie in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Ook kunt u binnen 1 maand na de verzenddatum van de uitspraak een schriftelijk verzoek indienen om de uitspraak aan te vullen als u vindt dat de geschillencommissie niet heeft beslist over alle onderdelen van uw vordering. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de geschillencommissie in haar uitspraak niet uitdrukkelijk al uw argumenten, ter onderbouwing van uw vordering, heeft behandeld. Meer informatie hierover staat in artikel 40 van het reglement van de geschillencommissie vanaf 1 april 2017, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.

Contactgegevens Klachteninstituut Financiële Dienstverlening

Telefoonnummer: 070 - 333 8 999
Website: www.kifid.nl